

محمد حسین - تسبیحی

شادروان استاد عبدالعظیم قریب گرکانی

شادروان استاد عبدالعظیم قریب گرکانی در سن ۸۴ سالگی

ولادت :

ولادت شادروان استاد میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی در شب پانزدهم

ماه رمضان سال ۱۲۹۶ هجری قمری اتفاق افتاده است .

پدر :

نام پدر استاد **میرزا علی** سررشته دار و نام بزرگ خانواده او **میرزا یوسف** شعبه‌یی از خاندان قریب است .

پدر وی از اهل فضل و کمال بود و بدین جهت در امور تحصیل و تربیت فرزندان اش اهتمام تمام داشت و سخت گیر بود . و گاهی در این کار از حد اعتدال خارج می‌شد و موجب عدم رضایت و شکایت فرزندان اش را فراهم می‌نمود . و مکرر استاد را می‌گفت : « در تحصیل علم بکوش ، و سستی و کاهلی و غفلت مکن ، چه هر گاه در این جهان به مقامی نرسی لااقل در پیش نفس خود شرمنده و خجل نباشی که : عمر گرانبهای خود را به نادانی و غفلت تلف نمودم و نتیجه و حاصلی به دست نیاوردم . »

مادر :

مادر وی نیز در آن زمان که بیشتر دختران و زنان از تحصیل محروم بودند به تحصیل دانش و کسب معرفت پرداخته بود و کارهای نوشتنی و خواندنی را خودش انجام می‌داد و در شعر و ادبیات دست داشت و اشعار بسیار از حفظ بود .

جد :

جد استاد ، مرحوم **میرزا علی میرزا یوسف مستوفی وزیر شیخعلی میرزا** پسر فتحعلی شاه بود و در قلمرو حکومت او به امور وزارت می‌پرداخت ، و مادرش دختر مرحوم میرزا اسماعیل مستوفی بود که از زمان آغا محمدخان قاجار تا اوایل سلطنت ناصرالدین شاه از مستوفیان درجه اول و سرسلسله خاندان مستوفیان گرگانی است .

جد پدری :

همانطور که گفته شد ، پدر استاد قریب **میرزا علی سررشته دار** بود . جد پدرش مرحوم **میرزا عبدالعظیم مجتهد** بود . وی عالمی عادل و پرهیزکار بوده و

چون ذوق و قریحه و استعداد ادبی نیز داشته است ، به نظم مثنوی به نام **جام کوثر** در بحر متقارب پرداخته است . تمام این مثنوی درباره دلآوری‌ها و شجاعت‌های پیشوایان دین اسلام - مخصوصاً شیعه - و شرح احادیث نبوی و بیان زندگانی حضرت محمد مصطفی (ص) و امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (ع) وائمه اطهار می باشد .

نگارنده آن روزها که در خدمت استاد تلمذ می نمودم ، مثنوی جام کوثر را - که به خطی بسیار خوش و زیبا نوشته شده بود - از اول تا آخر تصفح کردم ، و ایات آن را شمردم . شصت و یک هزار و هفتصد و هشتاد و هفت بیت بود . در حدود بیست هزار بیت آن به امر شادروان استاد و توسط نگارنده این مقاله برگزیده و جداگانه استنساخ شد که تحت عنوان **منتخب جام کوثر** چاپ شود اما بیماری استاد و سرانجام فوت وی این کار انجام نیافت . امید است که فرزندان برومند استاد به این کار بزرگ جامعه عمل ببوشانند ، و این اثر بزرگ را به همگان عرضه دارند تا استفاده آن عام گردد و آن روز دیر نیست !

تحصیلات :

شادروان استاد قریب ، مقدمات زبان فارسی و عربی را در محل تولد خود آموخت و در سال ۱۳۱۱ هجری قمری به تهران آمد .

در آغاز تحصیل ، قسمتی از علوم ادب و زبان عرب و حساب و هندسه را نزد برادر بزرگ خود مرحوم **میرزا غلامرضا** - که در رشته‌های علوم مزبور ، خصوصاً علوم ریاضی ، استاد مسلم بود - فرا گرفت ؛ و پس از آن به تحصیل علوم معانی و بیان و فقه و اصول و منطق و حکمت در محضر اساتید فن پرداخت و رنج فراوان کشید تا در هر کدام از این دانش‌ها بهره‌های فراوان بر گرفت و خود صاحب فن گردید . بعدها به فرا گرفتن زبان فرانسه مشغول گردید و آن را در دارالفنون - که دانشگاه آن روز ایران بود - امتحان داد و با نمره عالی پذیرفته شد و گواهینامه گرفت .

تدریس :

استاد در آن موقع که خیلی جوان بود پدر را از دست داد . بعد از فوت پدر و اختلال در امور معاش خانواده به سبب درست نرسیدن حقوق دیوانی ناچار درصدد تصدی شغلی برآمد و چون از کار دیوانی و خدمت دولتی بسیار گریزان بود ، به هیچوجه حاضر برای خدمات دولتی و شغل‌های دیوانی آمادگی نداشت ، بدین جهت امر تدریس را پذیرفت و در سال ۱۳۱۷ برای تعلیم و تدریس فارسی به مدرسه علمیه - که در آن زمان از بهترین و مهمترین مدرسه های جدید بود ودانشمندان بزرگ در آنجا به تدریس مشغول بودند - دعوت شد ، و در کلاس دوم و سوم ابتدایی شروع به کار کرد ، و با کمال جد و رغبت و عشق و علاقه به کار تدریس پرداخت و این کار کوچک را ، کوچک نشمرد ، بلکه از بزرگترین کارها و حساسترین شغلها در نظرش جلوه گر شد .

معلم شاهنشاه آریامهر :

استاد ، به افتخار تدریس اعلیحضرت محمد رضا شاهنشاه آریامهر ، در زمان ولایت عهدی معظم له در آن هنگام که در مدرسه نظام درس می خوانده اند ، نائل آمده است چنانکه خود گوید : « از سال ۱۳۰۶ تا سال ۱۳۱۱ خورشیدی افتخار تدریس اعلیحضرت اقدس شاهنشاهی را داشتم . » بنابراین شادروان استاد عبدالعظیم قریب مدت ۶ سال سمت معلمی ادبیات فارسی شاهنشاه آریامهر را برعهده داشته اند ، و بدین جهت استاد پیوسته به نگارنده می فرمودند که اعلیحضرت اقدس شاهنشاهی به بنده لطف و محبت مبذول می فرمایند و یک کلدان و نشان و جوایزی چند به اینجانب مرحمت فرموده اند .

مراکز تدریس

استاد ، همانطور که گفته آمد ، نخست در مدرسه علمیه به تدریس پرداخت

و این در سال ۱۳۱۷ هجری قمری صورت گرفت. البته آن روز مدارس جدید تازه شروع به کار کرده بودند و هر آنچه که این مدارس ترقی و پیشرفت داشتند، استادما نیز همزمان با آنها به مدارج بالاتر فرهنگ و معارف ایران نائل می گردید و همزمان با معارف ایران راه ترقی و تعالی می ییمود.

در سال ۱۳۲۳ هجری قمری به **مدرسه نظام** که در تحت سرپرستی حاج **مخبر السلطنه هدایت** اداره می شد - برای تدریس ادبیات و زبان فارسی دعوت شد و پس از آن، مدت پنجاه سال در آموزشگاه های نظامی به تدریس نظامیان اشتغال داشت و در همین مدرسه نظام بود که به افتخار تدریس **شاهنشاه آریا مهر** نیز نائل آمدند.

پس از مدرسه نظام در **مدرسه ایران و آلمان** به تدریس مشغول گردید. رئیس آن مدرسه **مسیو پتروس** بود که استاد درباره وی می فرمودند:

«وی در امور تعلیم و تربیت متخصص بود و در آن موقع در ایران نظیر او کم بود من هر وقت مجال و فرصت داشتم برای استفاده و مشاهده روش و سبک تدریس او در کلاس درسش حاضر می شدم.

مسیو پتروس مکرر میگفت:

معلم خوب و شایسته و لایق کسی است که بتواند از عهده تدریس کلاسهای پایین بر آید.»

مدارس دیگری که استاد در آن به تدریس پرداختند عبارتند از:

مدرسه سیاسی ، دارالفنون ، دارالمعلمین ، بنگاه وعظ و خطابه ، دانشکده ادبیات و دانشسرای عالی .

شادروان قریب تا خرداد ماه سال ۱۳۳۸ در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران درس می گفتند. شاگردان وی سال سوم رشته ادبیات فارسی دوره لیسانس و دوره دکتری بودند که

هنگام تدریس استاد همچون نگین انگشتی او را در بر می گرفتند تا از محضرش بهتر و بیشتر استفاده برند .

بنابراین مدت تدریس استاد از آغاز تا انجام ۷۰ سال بوده است و این مدت را هرگز تا کنون کسی نتوانسته است تدریس نماید. چنان که همگان در این متفق القول و همزبان اند .

آثار :

آثار شادروان قریب ، بطور کلی به چند قسمت منقسم می شود :

نوعت آن آثاری که تصنیف و تألیف کرده اند و آنها عبارتند از :

۱ - دستور زبان فارسی ۴ جلد که بعضی از مجلدات آنرا نگارنده تا چاپ

چهل و پنج دیده ام !

۲ - سخنان شیوا بر گزیده هایی از بهترین نثر و نظم فارسی .

۳ - تاریخ برامکه در شرح احوال و اخلاق و آثار آل برمک که از بزرگان

ایرانیان دوره خلافت عباسیان بوده اند . همراه با جزوه بی به فارسی از متون کهن در

تاریخ آن خاندان .

۴ - شرکت در تألیف کتابهای فارسی دوره اول دبیرستانها چاپ وزارت

آموزش و پرورش (۳ مجلد) (وزارت معارف) .

۵ - شرکت در تألیف دو مجلد دستور زبان فارسی برای دبیرستانها بنام

دستور پنج استاد (شادروان استاد عبدالعظیم قریب ، شادروان استاد ملک الشعراء بهار ،

شادروان استاد رشید یاسمی ، استاد بدیع الزمان فروزانفر ، استاد جلال الدین همایی) .

۶ - دوره فرآید الادب (۶ مجلد) در نثر و نظم فارسی و نامه نگاری و املاء

که بیش از ۲۰ بار تا کنون چاپ شده است .

۷ - مقالات و تحقیقات ادبی و تاریخی و اجتماعی که هر کدام از آنها رساله ای

جامع و کامل است در روشن کردن زوایای تاریخ و فرهنگ و ادب فارسی .

۸- دیوان اشعار شامل: مثنوی، قصیده، رباعی، دوبیتی، قطعه در اخلاق و علوم اجتماعی و تعلیمی و تربیتی که برخی از آنها به صورت پراکنده چاپ شده و در آینده مجموعاً چاپ خواهد شد.

۹- بدایة الادب در املاء و انشاء و منتخبی از نظم و نثر فارسی.

۱۰- علم بدیع در علوم ادبی شامل صنایع شعر و نثر که در جای خود تألیفی گرانها است.

دوم آن آثاری که تصحیح کرده و بر آنها حواشی و تعلیقات و مقدمات و فهارس نگاشته‌اند عبارتند از:

۱- کلمیله و دمنه با تصحیح و مقدمه بی‌ممتنع و عالمانه. که خود کتابی جداگانه است با حواشی و تعلیقات و توضیحات و شرح لغات.

۲- منتخب کلمیله و دمنه برای مدارس متوسطه با شرح و تفسیر لغات.

۳- گلستان سعدی با تصحیح و مقدمه بی‌بی نظیر در شرح احوال و سبک نویسندگی و شعر شیخ اجل سعدی شیرازی و مقایسات یا آثار دیگر شیخ و تفسیر لغات و توضیحات و تعلیقات.

۴- بوستان سعدی با همان سبک و روش گلستان تحقیق و تتبع شده و در مقدمه ارجمند استاد بر آن از صناعات و علوم ادبی بسیار نیکو سخن به میان آمده است چنانکه استاد عالیقدر جناب آقای جلال‌الدین همایی در باره آن تقریظی عالمانه در آذر- ماه ۱۳۳۹ بصورت نامه نگاشتند و توسط بنده به استاد قریب رسانیدند و چون شادروان استاد برای آن تقریظ نامه ارزش و اهمیت بسیار قائل شدند دستور فرمودند که نگارنده آنرا در همان موقع در مجله گرامی ارمغان به چاپ برسانم.

(رجوع فرمایید به مجله ارمغان، شماره نهم، دوره بیست و نهم، آذرماه ۱۳۳۹،

عقیده استاد قریب در امر تدریس و تعلیم و تربیت:

استاد عقیده داشتند که معلم و آموزگار خوب ولایق و شایسته کسی است که بتواند در کلاسهای پایین انجام وظیفه کند و در همین کلاسهاست که معلم به آیین تربیت و امور تعلیم آشنایی می‌کند، مجرب و آزموده می‌شود. جوانانی که تدریس در کلاسهای پایین را برعهده دارند باید بدانند که همه تجارب و آزمودگی‌ها را از همان آغاز یاد

آخرین کلاس درس شادروان استاد قریب در دوره دکتری در خرداد ماه سال ۱۳۳۸. استاد طبق معمول خودش هیچوقت پشت کرسی استادی نمی‌نشست به همین جهت شاگردان صندلی را وسط کلاس قرار می‌دادند و حلقه‌وار دورش را می‌گرفتند. در این جلسه نگارنده به استاد درس پس می‌دهد

خواهند گرفت تا روزی که به مقام بالا برسند، برای اینکه تعلیم و چیزی یاد دادن به‌خرد سالان کار بزرگی است و بنیاد و اساس تربیت و پرورش و هوش و استعداد شاگردان در کلاسهای پایین است.

استاد عقیده داشتند آنچه باعث پیشرفت من در امور علمی و فرهنگی شد علاقه به

وظیفه‌شناسی و خدمت به زبان و ادب فارسی بوده است ، چنانکه وقتی خواستند دوره خدمت مرا به منظور تعیین رتبه معین کنند ، وقتی که به دفتر حضور و غیاب مدرسه علمیه مراجعه نمودند در مدت پنج‌سال تدریس يك روز تأخیر و تعطیل دیده‌نشدم .

خاطرات :

استاد در شرح حال خود در کتاب **چهره‌های آشنا** چاپ مؤسسه مطبوعاتی اشرفی به مدیریت حسن قریشی یکی از خاطره‌های شیرین دوران تدریس خود را اینطور شرح می‌دهند :

اوقاتی که در مدرسه علمیه به تدریس مشغول بودم ، روزی از طرف مدیر مدرسه محصلی را که در روسیه تحصیل کرده بود و پسریکی از اعیان تهران بود در حدود سیزده چهارده سال داشت نزد اینجانب آوردند که قوه فارسی او را امتحان و معین کنم که برای چه کلاسی مناسب است . باب هشتم کتاب گلستان را باز کردم و به او دستور خواندن دادم . این عبارت اول باب مزبور را که چنین بود :

«مال از بهر آسایش عمر است نه عمر از بهر کرد کردن مال» این طور خواند :

«هل از بر آسایش امر است نه امر از بر کرد کردن هل!»

از وی پرسیدم شما اهل کجا هستید ؟ گفت : اهل ایران . گفتم : اهل ایران چه مذهبی دارند ؟ گفت : موزولمانند ! پرسیدم . پیغمبر موزولمانها کیست ؟ گفت : حضرت عباس !

بعقیده اینجانب هیچگونه قصور و اشتباهی در این امر متوجه طفل مزبور نیست ، بلکه تقصیر متوجه پدر و مادر وی است که به تقلید و عدم مراعات عاقبت اندیشی فرزند خویش را که زبان فارسی و آداب و احکام مذهب خود را کاملاً نیاموخته و فرانگرفته و برای تحصیل و استفاده در مدارس خارجه مهیا و آماده نیست به خارج می‌فرستند و پس

از صرف مخارج کزاف و اتلاف وقت از خارج برمی گردد و از آنجا رانده و در اینجا عقب مانده!

خصوصیات :

شادروان استاد قریب به هیچ حزب و فرقه و دسته‌یی نپیوسته بود . در احکام مذهب شیعه امامیه استوار و پابرجا بود . هرگز نماز او ترك نمی‌شد . ماه رمضان را به نحو مطلوب و با عقیده کامل روزه می‌گرفت ، در مواقع معین قرآن خواندن را با ترتیل فراموش نمی‌نمود ، و مستحبات و نوافل را نیز بجای آورد . هیچوقت به نظر خاص و سوءاستفاده به مال و فکر و خصوصیات دیگران نمی‌نگریست مردم‌دار و آداب‌دان بود هیچوقت بشت کرسی استادی نمی‌نشست . هنگام سؤال و جواب در چشم طرف نکاه نمی‌کرد مخصوصاً در مورد دانش آموزان و دانشجویان در این امر بیشتر دقت می‌فرمود تا مبادا شرم و آزر ممانع جواب دادن آنان گردد ، مهمان نواز بود . دوستان را فراموش نمی‌کرد ، به همه کس محبت می‌نمود ، از کسی که محبت می‌دید چندین برابر آنرا جواب می‌گفت . در عهد و میثاق خود و وفاداری پای برجا بود . چنانکه مهمترین حادثه زندگی خود را در کتاب چهره های آشنا اینگونه شرح می‌دهد :

مهمترین و سخت‌ترین حادثه‌یی که برای این جانب اتفاق افتاد و فوق‌العاده مرا متأثر ساخت در گذشت همسرم بود که مدتی بود مریض بود و معالجه مفید و سودمند نمی‌افتاد و روز به روز بر شدت مرض می‌افزود ، در عصر شبی که همسرم در گذشت برای عیادت به بالینش رفتم ، دیدم از معالجه و بهبود مایوس است و فوق‌العاده برای پنج طفل خود که بزرگترین آنان دوازده سال بیش نداشت نگران است و می‌گوید: فرزندانم بعد از من چه خواهند شد . ویرا دل‌داری دادم و گفتم از این بابت آسوده‌خاطر باش که من همسر دیگری اختیار نخواهم کرد و در نگاهداری و تربیت آنان کمال سعی و اهتمام و مهربانی را به جای خواهم آورد . با آنکه اینجانب بیش از چهل و دو سال

نداشتم به عهد خود وفا کردم و هرگز همسری اختیار نمودم» .
این بود یکی از نشانه‌های وفاداری استاد.

فرزندان :

استاد ما ، پس از پنج سال تدریس در مدرسه علمیه ، بالاخره در آغاز جوانی ازدواج نمود . وی در تاریخ بیست و دوم ذی‌الحجه ۱۳۲۲ هجری قمری پیوندناشویی بست و حاصل این پیوند ، از فرزندان ذکور وانات ، پنج تن هستند که همگان هم اکنون در قید حیات می‌باشند و شاغل و مشاغل آبرومند و بزرگ هستند .

۱ - پسر بزرگش آقای دکتر عباس قریب استاد دانشکده پزشکی و رئیس رادیولوژی بانک مرکزی .

۲ - پسر کوچکش آقای دکتر یحیی قریب متخصص در ادبیات فارسی و علوم ادبی که معلم ادبیات فارسی در دانشسرای عالی و هنرستان نساجی ورنگری می‌باشند.

۳ - بانو صدیقه قریب .

۴ - بانو زهرای قریب .

۵ - بانو دکتر معصومه قریب که در دانشسرای عالی معلم زبان و ادبیات

فرانسه می‌باشد .

افتخارات :

استاد در تمام دوره مشاغل و خدماتش لحظه‌یی از انجام وظیفه دوری نگزید و همیشه مورد تقدیر و تشویق شاهنشاه آریامهر عقلائی قوم و مسئولان امور بود، بدین جهت علاوه بر کسب مقام شامخ استادی در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران به دریافت نشانهای زیر نیز موفق شدند :

۱ - نشان درجه دوم همایون به مناسبت پنجاهمین سال تدریس در تاریخ

۱۳۲۶ خورشیدی .

۲ - نشان طلای علمی از طرف وزارت معارف (وزارت آموزش و پرورش)

در سال ۱۳۲۸ هجری قمری .

۴- نشان دانش درجه اول به مناسبت خدمات پنجاه ساله فرهنگی.

۳ - نشان درجه اول علمی .

۵ - نشان شیر و خورشید سرخ .

علاوه بر اینها اصلا استاد در نزد همگان احترام مخصوصی داشت که حکایت از

علم و دانش و معلومات وی می نمود.

اشعار :

استاد شعر را نیکومی سرود . آثار نظم وی - که شامل مثنوی ، قطعه ، رباعی ،

قصیده ، دوبیتی و مفردات می باشد کم و بیش به طور پراکنده در مجلات و کتابهای

درسی چاپ شده است .

بیشتر منظور استاد از سرودن شعر جنبه تربیتی و پند و اندرز و نصیحت بود ،

چنانکه در غالب اشعار وی این منظورش را خوب می بینیم . استاد گاهی به اشعار

فکاهی و انتقادی دست می یازیدند که انشاءالله در مجموعه اشعاروی گردآوری خواهد

شد . و چون این مقاله کنجایش اشعاروی را ندارد برای آگاهی خوانندگان فقط یکی

دورباعی از ایشان نقل می گردد:

جانا اگر ت خیر دو عالم هوس است

نیکی کن اگر به نیکی دسترس است

این پند ترا بس است اندر همه عمر

در خانه اگر کس است یک حرف بس است

بشمار غنیمت که جهان می گذرد

تو خفته به راه و کاروان می گذرد

بهار و تابست و زمست خزان می گذرد

این عمر تو است دوان دوان می گذرد

خواهی که جهان جمله به کامت باشد

اقبال مطیع و بخت رامت باشد

خُطّاب صفت بی طمع و قانع باش

تسا در دل مسردمان مقامت باشد

وفات :

سرانجام آن گونه که سرنوشت هر انسان است کالبدشادروان استاد قریب از فعالیت

تدریس و تحقیق و تتبع در دریای تاریخ و ادب و فرهنگ فارسی باز ایستاد و پس از ۸۸ سال زندگی

پرافتخار، در تاریخ روز سه شنبه سوم فروردین ماه ۱۳۴۴ خورشیدی برابر با

نوزدهم ماه ذی قعدة ۱۳۸۴ هجری قمری این خدمتگزار بزرگ زبان و ادب پارسی

بدرودزندگانی گفت . فقدان شادروان استاد میرزا عبدالعظیم خان قریب کرگانی

موجب تألم بسیار و غمی جانکاه و رنجی دردناک برای عموم طبقات مردم مخصوصاً

فرهنگیان و دانشگاهیان و نظامیان گردید . دانشگاه تهران مجلس یادبودی به نام وی

ترتیب داد که استادان بنام و دانشمندان عظام درباره آثار و تألیفات و روحیات و

خصوصیات تعلیمی و تدریسی وی سخن گفتند و استاد محترم آقای جلال الدین همایی

ماده تاریخی ساخته بودند که علاوه بر درج در مجله دانشکده ادبیات (شماره مخصوص

یادبود استاد عبدالعظیم قریب) بر سنگ آرامگاه وی نیز حک شده است و آن ماده تاریخ

این است :

پیشوای اهل دانش میرزا عبدالعظیم

پیر فرهنگ و ادب استاد نام آور قریب

از پس هفتاد ساله خدمت فرهنگ ، کرد
 از جهان رحلت ، دریغا فرد خدمتگر قریب
 در خلوص نیت و تقوی و جهد و شوق کار
 بود در اقران خود یکتا و بی همسر قریب
 او پدر بود و معارف همچنان فرزند او
 مادر ایام مشکل پرورد دیگر قریب
 خواستم تاریخ فوتش از همایی سنا
 کز صمیم دل دریغا گوی باشد بر قریب
 در جوابم گفت: چون «عبدالعظیم» از جمع رفت
 گو: «دریغ و حیف استاد ادب پرورد قریب»

۱۳۸۴

آقای دکتر عیسی صدیق استاد دانشگاه و سناتور نیز درباره شادروان
 استاد قریب مقاله‌ی جالب در یادبود نامه‌ی وی صفحه ۱۷ نوشته‌اند . آقای ایرج افشار
 مقاله‌ی ممتع تحت عنوان دستوره‌های سیصد ساله برای زبان فارسی و آقای
 دکتر غلامحسین صدیقی و آقای دبیر سیماقی نیز مقالاتی نوشتند که همه آنها در
 یادبود نامه‌ی استاد چاپ شده است . علاوه بر اینها رادیو و مطبوعات نیز هر يك به
 نوبت خود درباره آثار استاد و خدمات فرهنگی و تربیتی هفتاد ساله‌ی سخن‌ها
 گفتند و نوشتند . نگارنده نیز بسیار افتخار می‌کند که توانسته‌است این مقاله را درباره
 شادروان استاد تقدیم ادب دوستان و یاران تاریخ و فرهنگ و ادب فارسی نماید و
 امیدوار است که درآینده بتواند شرح حال استاد و آثار و تألیفات و سبک نویسندگی
 و شاعری و خدمات فرهنگی و علمی او را منتشر کند و آنچه دیگران درباره او گفته‌اند
 نیز در آن تألیف گردآورده خواهد شد و همچنین تعداد شاگردان مکتب وی و آن

شاگردانی که از بزرگان سیاست و علم و دانش فرهنگ بوده‌اند و هنوز هم می‌باشند شایان شرح و تفسیر و ذکر خواهد بود .

غرفه استاد قریب :

فرزندان برومند و دانش دوست استاد کتابخانه شخصی وی را به دانشسرای عالی اهداء کردند . کتابخانه آن مرد بزرگ که در طی هفتاد سال تدریس و تحقیق در ادب فارسی و اسلامی با زحمات بسیار فراهم آمده بود با کمال سعه صدر و عین سماحت به آن سازمان تربیت معلم و تحقیقات تربیتی اهداء گردید . این کتابها که بالغ بر دو هزار و پانصد جلد می‌باشد مشتمل بر امهات کتب ادب به زبان فارسی و عربی است به علاوه مقداری از آنها نسخ خطی نفیس است که شاید بعضی از آنها منحصر بفرد باشد .

استاد اولین خدمت دانشگاهی خود را از دانشسرای عالی آغاز کرد و سالها در آن مؤسسه عالی تربیتی به تدریس پرداخت بنا بر این جای آن داشت که گنجینه ادبش یعنی کتابخانه پر ارزش او به همین دانشسرای عالی - که اکنون دو فرزندش بانود کتر معصومه قریب و آقای دکتر یحیی قریب به تدریس مشغول هستند - منتقل گردد .

دانشسرای عالی برای بزرگ داشت استاد فقید ، کتب آن مرحوم را به همان صورت و با قفسه‌هایی که در کتابخانه او بود - در غرفه مخصوصی که به نام **غرفه استاد قریب** نامیده شده است - نگاهداری می‌کند و عکس و نشانهای علمی او را زینت بخش آن غرفه ساخته است .

مدرسه شادروان قریب در ارمغان :

از طرف وراثت شادروان استاد قریب برای بزرگداشت مقام علمی استاد قطعه زمینی به مساحت ۱۵۰۰ متر در گرگان جهت ایجاد دبیرستان و دبستان در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار گرفت که بزودی ساخته خواهد شد .

و من الله التوفیق و علیه التکلان .